

Oponentní posudek praktické diplomové práce

předmět posudku: Restaurátorský průzkum a restaurování části středověkých nástěnných maleb na východní stěně presbytáře farního kostela sv. Martina v obci Sankt Martin, okres Weitra, Dolní Rakousko

autor práce: BcA. Magdalena Třesohlavá

vedoucí práce: doc. Jaroslav J. Alt, akad. mal.

1/ Hodnocení zvolené koncepce a realizace restaurátorského zásahu

Realizátorka prací měla v rámci své diplomové práce za úkol komplexně restaurovat souvrství omítkových vrstev, s ohledem na středověkou vrstvu, nesoucí výtvarnou výzdobu - zobrazení světice-mučednice, pravděpodobně jde o sv. Markétu (?), případně o sv. Barboru nebo sv. Dorotu, které bývají obvykle zpodobňovány spolu se sv. Kateřinou (viz nástěnná malba na protější stěně špalety). Neúplnost a torzálnost odkrytého výjevu znesnadňuje přesnější identifikaci.

Dle zadání praktické práce šlo o zpracování restaurátorského destruktivního i nedestruktivního průzkumu, zaměřeného zejména na charakter a příčiny poškození omítkových vrstev a vrstev nátěrů, zmapování klimatických a dalších podmínek, negativně ovlivňujících stav maleb a ostatních vrstev včetně podkladu (zasolení, mikrobiologické napadení), dále o zkoušky technologie čištění a konsolidace. Součástí průzkumu měla být i detailní fotodokumentace a grafický záznam nálezových situací. Na základě výsledků tohoto průzkumu měl být vypracován podrobný záměr restaurování, včetně návrhů koncepce jednotlivých dílčích úkonů na základě zjištěného stavu předmětu obnovy. Součástí práce měla být také rešerše literatury a mimo jiné konzultace a zpracování poznatků, získaných jinou diplomantkou, BcA. Lucií Bartůňkovou, jejíž práce zahrnovala kromě pokusu o analýzy povahy výtvarného díla na základě širších souvislostí také restaurování protější stěny, respektive špalety, nesoucí obdobné fragmenty omítkových vrstev a vrstev výtvarné výzdoby. Důležitou součástí závěrečné práce diplomantky pak bylo i stanovení dalšího doporučeného režimu památky.

Dalším východiskem pro samotnou realizaci prací bylo stanovisko příslušného orgánu památkové péče - rakouského spolkového památkového úřadu - Bundesdenkmalamt, shrnuté v bodech v zápise z jednání in situ, za přítomnosti zástupců památkové péče. Dle této upřesněné koncepce zásahu mělo jít o převážně konzervační restaurátorský zásah, konsolidující celé souvrství a respektující skladbu všech jeho vrstev bez dalšího odkryvu, s restaurováním pouze již odhalených maleb ve špaletě.

Při komplikované situaci vlastní realizace průzkumu i zásahu, kdy bezprostředně ke zdi středověkého půdorysu byl v období baroka přistavěn hlavní oltář (který byl až po jeho restaurování v minulých letech posunut přibližně devadesát centimetrů ode zdi) a také při malé dostupnosti pramenů i materiálu ke komparaci, umožňující přesnější dataci či zařazení maleb, dokázala diplomantka svůj náročný úkol vyřešit úspěšně a dle zadání, předvedla zodpovědný přístup i dostatečnou míru schopností – v této souvislosti nutno uvést, že vlhkostní poměry v kostele, dané zvýšeným okolním terénem, spolu s užitím nevhodných materiálů při obnově jeho interiéru (dřevotřískové obložení a málo prodyšný nátěr) vedou k vytvoření pro památku, její části/zejména pro účastníky bohoslužeb nepříznivého až škodlivého prostředí. Laboratorní rozborů prokázaly větší množství nejrůznějších druhů plísní, některé z nich velmi resistantní. Diplomantka dodržela dohodnutou koncepci a její názory na další životnost maleb odráží doporučený režim v restaurátorské dokumentaci.

Výsledné dílo je bezesporu nejen z toho pohledu velmi úspěšnou obnovou, provedenou dle a v rámci zadání.

Procesem obnovy, kterému předcházely rozsáhlý přírodovědný průzkum včetně laboratorních analýz stavu materiálu při provedení více než dostatečného počtu odběrů, byla bezesporu prodloužena další existence nástěnných maleb a zlepšeny jejich prezentační kvality, byť v rámci stávající odkryvů. Za použití soudobých konzervačních metod byl ošetřen jak podklad, nesoucí vrstvu s výtvarným významem, tak i veškeré ostatní dochované vrstvy, včetně rozsáhlejších fragmentů mladší vrstvy s jednoduchým ornamentem. Lze konstatovat, že veškeré restaurátorské zásahy a použité materiály vycházely také ze soudobých metod a dosažení dostatečného stupně poznání stavu díla. Restaurátorská obnova byla dle mého názoru velmi úspěšná, další osud maleb však bude záviset na dodržení doporučeného režimu, včetně provádění konzervačních úkonů.

2/ Hodnocení restaurátorské zprávy a dokumentace

Tak jako u jiných prací studentů Fakulty restaurování oceňuji obsáhlost a tradičně vysokou úroveň přírodovědného průzkumu, analyzovaného a definovaného do jasně strukturovaných výstupů. Pozitivně lze hodnotit i úroveň fotodokumentace včetně grafického znázornění různých situací, dle mého názoru dostatečně jsou formulovány požadavky na další režim památky. Určitou rezervu vidím v rozsáhlejší zpracování rešerží, případně v nalezení obdobných, datovaných nástěnných maleb v blízkém či širším okolí, a v minimální či spíše nulové míře spolupráce s historikem umění, který by se dané oblasti věnoval, což je vzhledem k prostředí sousedního státu a zejména jisté odlehlosti území od kulturních center a jejich zájmu pochopitelné, ne však zcela omluvitelné.

Práce nicméně splňuje podmínky, dané zákonem o památkové péči i metodickými pokyny, její vypovídající hodnota je jak v případě fotografií i textu velmi dobrá, zvláště je nutno ocenit v obrazové příloze pečlivě provedený zákres poškození a rozsahu jednotlivých technologických úkonů, který by mohl v budoucnu sloužit jako dobrý zdroj informací pro další, rozsáhlejší restaurování.

Celkově hodnotím obnovu jako úspěšnou, její písemnou a obrazovou dokumentaci jako vyhovující a doporučuji k obhajobě s hodnocením výborně.

V Brně dne 28. září 2010

Mgr. Petr Severa

